

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0530177 Tittebo*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 - områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat- direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och natur- typer, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontakter Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skydds- beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”*kartverktyget skyddad natur*”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Jenny Wendel

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0530177 Tittebo

Kommun: Svenljunga

Områdets totala areal: 1,7 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-12-04

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-20

Markägarförhållanden:

Privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2001-06-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6230 - Stagg-gräsmarker

6270 - Silikatgräsmarker

6410 - Fuktängar

6510 - Slätterängar i låglandet

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden:

I Natura 2000-området Tittebo är de prioriterade bevarandevärdena naturtyperna stagg-gräsmarker, slätterängar och fuktängar med sin rika hävdgynnade flora.

Motivering:

Gräsmarken har hävdats under lång tid och då utvecklat en rik hävdgynnad flora.

Prioriterade åtgärder:

- Årlig hävd med bete och slåtter med efterbete.
- Området bör omfattas av åtagandeplan för betesmarker och slåtterängar med särskild skötsel, ett naturvårdsavtal eller av ett skötselavtal.

Beskrivning av området

Området består av välhävdad, naturlig gräsmark som enligt den äldre ekonomiska kartan (1890-tal) utgjordes av lövbärande och öppen äng. I den nordöstra delen låg en mindre åkerlycka. Området sluttar svagt ner mot Skattagårdssjön i söder och övergår från torr mark i norr till frisk - fuktig mark i söder. Större delen hävdas idag med bete förutom en mindre del i den nordvästra kanten där ett parti stängslats från och hävdas med slåtter. I den centrala delen återfinns en tätare dunge av relativt klen björk. I övrigt utgörs trädskiktet av enstaka rönn, ek och några tidigare hamlade askar. Delar av trädskiktet har röjts under senare år.

Floran i området är mycket artrik, framför allt i torra - friska partier och särskilt i den nordvästra öppna delen som hävdas med slåtter. I dessa delar som bitvis domineras av stagg förekommer bl.a. kattfot, granspira, jungfrulin, slåttergubbe och darrgräs. I den södra, fuktigare delen övergår vegetationen succesivt i tuvtåtel-fuktäng och gräs-lågstarräng.

Området ligger inom riksintresse för naturvård, nationellt värdefulla odlingslandskap, nationellt värdefulla ängs- och hagmarker samt regionalt värdefulla odlingslandskap.

Vad kan påverka negativt

Området skulle påverkas negativt av:

- Alla typer av exploateringsföretag, byggnation, grävning, schaktning, dikning, dränering, täktverksamhet och upplag etc. i eller i direkt anslutning till området kan förstöra eller skada naturtyper. Antingen som en direkt effekt eller genom anläggningsarbetet.
- Dräneringar som torkar ut fuktängen.
- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade och ljuskrävande floran och faunan.
- Överbete. Alltför intensivt betestryck påverkar naturtypen negativt. Risken för överbete är dock inte lika stor i fuktiga marker som i torra.
- För intensivt bete när blomningen är som störst eller slåtter för tidigt på säsongen. Det kan leda till att växterna inte hinner blomma och sätta frö, vilket på sikt utarmar floran. Vinterbete kan skada naturtyperna.
- Åtgärder som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag påverkar naturtyperna negativt.
- För naturtyperna främmande arter kan påverka konkurrensförhållanden, predationstryck och orsaka sjukdomar.
- Spridning av kemikalier som bekämpningsmedel och växtnäringssämnen, gödsel (förutom från betande djur) samt stödutfodring både i området och i angränsande marker kan påverka artsammansättningen negativt.
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar och kväveläckage från angränsande marker kan påverka floran negativt.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och bör därför endast användas vid behov.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28

a § miljöbalken). Om en verksamhet/åtgärd påverkar ett Natura 2000-område så kan denna vara tillståndspliktig även om den utförs utanför Natura 2000-området.

Förutom Natura 2000-bestämmelserna omfattas inte området av något områdesskydd. År 2017 har delar av Natura 2000-området miljöersättning för särskilda värden enligt landsbygdsprogrammet (2016-2020) och en åtagandeplan för skötseln av området är knuten till ersättningen. Ett långsiktigt skötselavtal, naturvårdsavtal eller en åtagandeplan för betesmarker och slätterängar med särskild skötsel bör finnas även efter att åtagandeperioden är slut.

Skötsel:

- De områden som sköts som slätteräng ska årligen hävdas med slätter och därefter betas. Övriga delar av området ska årligen hävdas med bete. All hävd ska ske under sommarmånaderna. Vid slätter är det viktigt att den görs på sensommaren med skärande redskap som lie eller motormanuell slätterbalk. Höet bör ligga kvar och fröa av sig ett par dagar innan det förs bort.
- Årligen röja uppkommande sly.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6230 - Stagg-gräsmarker

Areal: 0,8 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 0,71 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen utgör nästan hälften av området och består av två mycket artrika delytor. Det finns typiska arter som ängsvädd, stagg, knägräs, slåttergubbe, jungfru Marie nycklar, pillerstarr, granspira, liten blåklocka och jungfrulin. Den södra delytan hävdas med slåtter och efterbete och den norra betas. Tidigare har fältgentina (EN) funnits i norra ytan (enligt Artportalen senast rapporterad 1987). Lokalen kan därför vara lämplig för insådd av fältgentiana.

Generell beskrivning:

Artrika, hävdpräglade stagg-gräsmarker nedanför trädgränsen på torra - friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%.

Typiska arter för naturtypen är blåsuga, slåttergubbe, kattfot, ormrot, granspira, knägräs, pillerstarr, brunfläckig pärlemorfjäril, smultronvisslare, vitfläckig guldvinge m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävdsarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Stagg-gräsmarker (6230) ska vara minst 0,71 hektar. Regelbunden hävd med bete (ej vintertid), eller slåtter och efterbete ska påverka området. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Naturliga störningsprocesser i form av tramp ska påverka området. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive indirekt näringstillförsel genom tillskottsutfodring av betesdjur eller sambete med vall, ska förekomma.

Stagg-gräsmarkerna ska vara öppna och krontäckningen liten. Träd- och buskskikt ska förekomma i måttlig mängd och ha en naturlig fördelning. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma.

Enstaka värdefulla träd, t.ex. bärande och blommande träd, hålträd, hagmarksträd, gamla träd etc. ska förekomma. Enstaka värdefulla buskar t.ex. bärande och blommande buskar, snår och brynbildande buskar ska förekomma.

Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska finnas allmänt-rikligt och föryngra sig.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för naturtypen är för närvarande gynnsamt men riskerar att försämrans om hävden upphör.

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 0,01 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen bör utgå. Ytan sätts istället som 6230.

Bevarandemål

Bevarandetillstånd

6410 - Fuktängar

Areal: 0,17 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen finns i sydvästra delen av området och består av en mestadels öppen och artrik äng. Typiska arter som stjärnstarr, hirsstarr, blodrot, sumpmåra, slätterblomma, jungfru Marie nycklar och darrgräs finns.

Generell beskrivning:

Hävdpräglade fuktängar med blååtäl eller starr nedanför trädgränsen. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %.

Typiska arter för naturtypen är bl.a. jungfru Marie nycklar, gökblomster, stagg, granspira, ormrot, darrgräs, slätterblomma.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävsarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändrad hydrologi som tex förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen av Fuktängar (6410) ska vara minst 0,17 hektar. Regelbunden hävd genom bete (ej vintertid) eller slätter och efterbete ska påverka området. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut.

Hydrologin ska vara naturlig och markfuktigheten tillräcklig. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår eller andra avvattande anläggningar som medför negativ påverkan. Näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur och sambete med vall, ska förekomma.

Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Enstaka värdefulla träd, t.ex. bärande och blommande träd, hålträd, hagmarksträd, gamla träd etc. ska förekomma. Enstaka värdefulla buskar t.ex. bärande och blommande buskar, snår och brynbildande buskar ska förekomma.

Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara naturlig/karaktäristisk för naturtypen. Typiska kärlväxter ska förekomma allmänt-rikligt. De typiska och karaktäristiska arterna samt andra naturligt förekommande arter ska föryngra sig.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för naturtypen är för närvarande gynnsamt men riskerar att försämrans om hävden upphör.

6510 - Slätterängar i låglandet

Areal: 0,16 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen finns i områdets västra del och är en öppen mycket artrik slätteräng. Typiska arter som svinrot, hirsstarr, ängsvädd, darrgräs, loppstarr, ängsstarr, slättergubbe, pillerstarr, jungfru Marie nycklar, jungfrulin, sommarfibbla och liten blåklocka finns.

Generell beskrivning:

Artrika, torra – friska, hävdpräglade ängar. Naturtypen har utvecklats genom lång kontinuitet av slätterängsskötsel (och ofta även använts som betesmark på senare tid). Krontäckning av träd och buskar är 0 – 30 %.

Typiska arter för naturtypen är backnejlika, darrgräs, gullviva, jungfrulin, prästkrage, rödkämpar, slätterfibbla, slättergubbe, svinrot, ängsvädd, vårfingerört m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävdarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Slätterängar i låglandet (6510) ska vara minst 0,16 hektar. Regelbunden slätter, vid traditionell tidpunkt, och efterbete ska påverka gräsmarken. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut.

Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi. Näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur eller sambete med vall, ska förekomma.

Krontäckningen av träd och buskar ska saknas eller vara liten. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma.

Enstaka värdefulla träd, t.ex. bärande och blommande träd, hålträd, hagmarksträd, gamla träd etc. ska förekomma. Enstaka värdefulla buskar t.ex. bärande och blommande buskar och snår ska förekomma. Det ska finnas födoresurser såsom pollen- och nektarresurser som kan utnyttjas av framförallt olika fjärilsarter. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara naturlig/karaktäristisk för naturtypen med slättermarksarter. Det ska finnas typiska och karaktäristiska arter av kärlväxter (allmän-rikligt) och insekter (tämligen allmänt).

Bevarandetillstånd

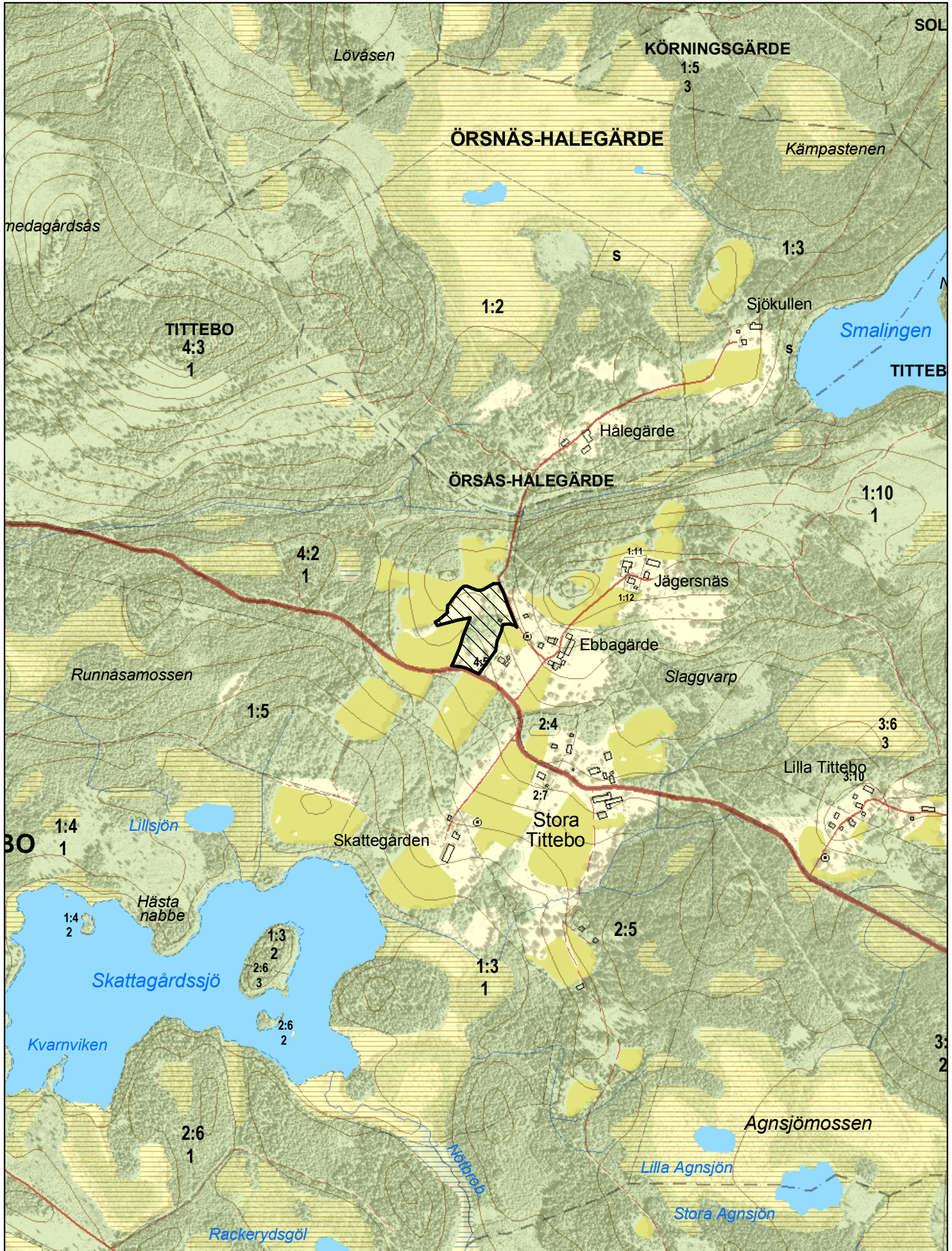
Bevarandetillståndet för naturtypen är för närvarande gynnsamt men riskerar att försämrans om hävden upphör.

Dokumentation

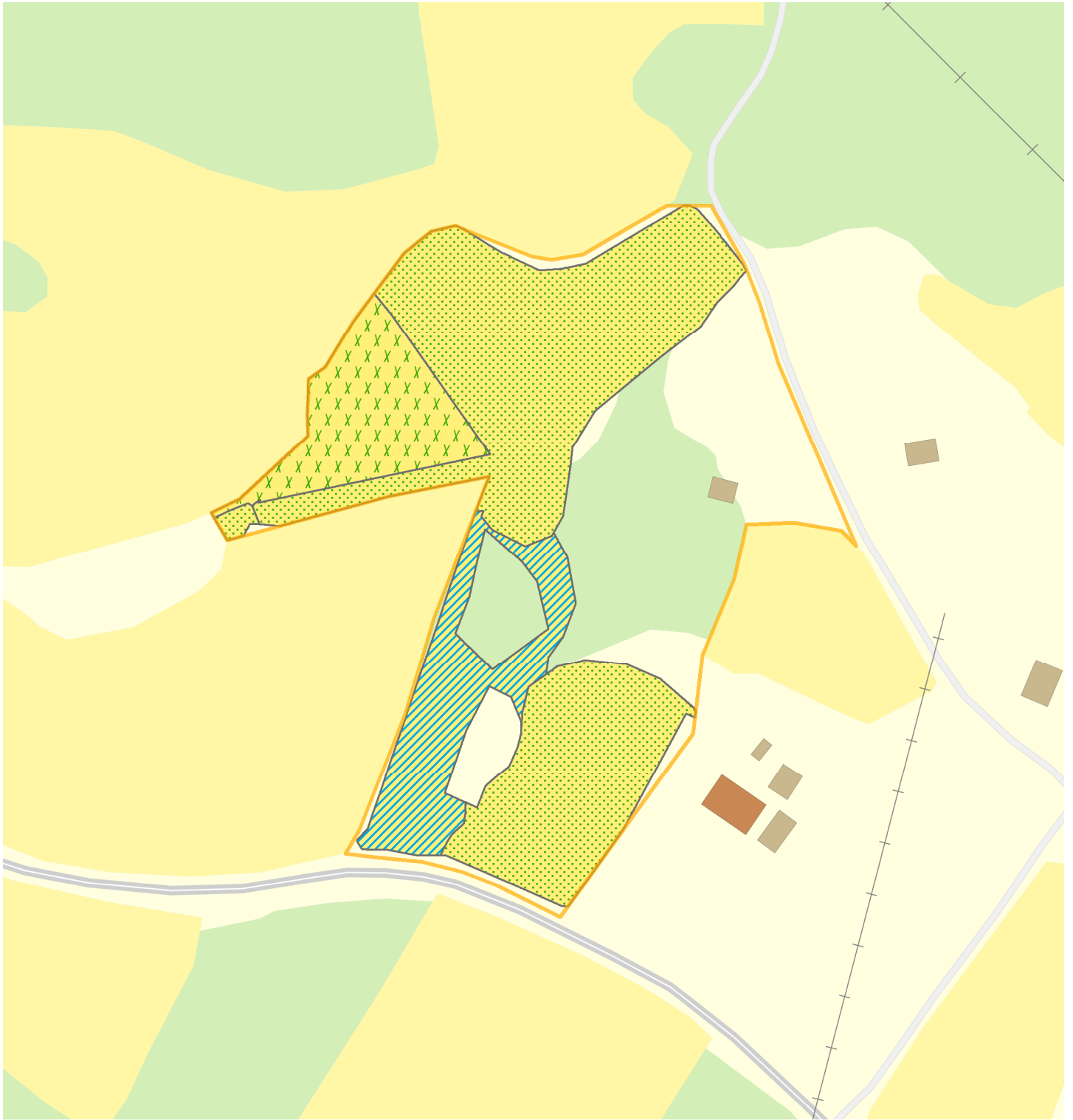
- Artportalen. ArtDatabanken SLU. www.artportalen.se. Uttag 2017-08.
- Claesson, I. 1988: Ängar och hagar i Svenljunga kommun. Länsstyrelsen i Älvsborgs län, 1989:7.
- Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1989: Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv samt områden med geografiska bestämmelser.
- Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1994: Värdefulla odlingslandskap i Älvsborgs län. Rapport 1994:5.
- Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (National Conservation Plan for the Agricultural Landscape). ISBN 91-620-4815-5.
- Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledningar. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Natura-2000/. 2017-08.

Bilagor

1. Natura 2000-områdets avgränsning
2. Naturtypskarta

0 125 250 500 Meters

Natura 2000-naturtypskarta, Tittebo SE0530177 Svenljunga kommun

- Natura 2000
Habitatdirektivet
- 6230 - Stagg-
gräsmarker
- 6410 - Fuktängar
- 6510 - Slätterängar i
låglandet